

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 8.10.2007
KOM(2007) 379 lõplik

**KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE JA REGIOONIDE KOMITEELE**

Väike, puhas ja konkurentsivõimeline

**Programm väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete abistamiseks
keskkonnakaitsealaste õigusaktide järgimisel**

{SEK(2007) 906}

{SEK(2007) 907}

{SEK(2007) 908}

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	3
2.	VKE'd ja keskkonnapoliitika	3
3.	Ökotõhusamate VKEde väljakutsed	4
4.	Poliitiline kontekst	5
5.	Tegevuskava.....	6
5.1.	Parem õigusloome poliitika kujundamisel ja rakendamisel, et lihtsustada ja viia miinimumini nõuete täitmisega seotud halduskoormus.....	6
5.2.	Hõlpsamini kättesaadavad individuaalselt kohandatud keskkonnajuhtimissüsteemid VKEdele.....	7
5.3.	VKEde säästvale tootmisele suunatud sihipärane finantsabi ja mitmeaastane finantsprogramm	8
5.4.	VKEdele suunatud kohaliku keskkonnaalase teadmistebaasi loomine.....	10
5.5.	Tõhusam teabevahetus ja paremini suunatud teavitamine	11
6.	Kokkuvõte ja edasine tegevus.....	11

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Ülemkogu seatud ambitsioonikad eesmärgid¹ kasvuhoonegaaside vähendamise, taastuvenergia ja energiatõhususe alal, mis tuleb saavutada aastaks 2020, nõuavad uue äritegevuse paradigma väljakujunemist, mis muudavad keskkonnaküsimused tootmisprotsesside ja toodete lahutamatuks osaks.

Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted – VKEd² – moodustavad suure osa Euroopa majandusest, esindades ligikaudu 99 % kõigist ettevõtetest ja andes 57 % majanduslikust lisandväärtusest³. Nii on neil täita ka põhiroll Euroopa majanduse suunamisel säästvamate tootmis- ja tarbimisharjumuste poole.

Moodustades majandustegevusest nii suure osa, avaldavad VKEd olulist mõju keskkonnale. Probleemiks ei ole mitte niivõrd üksikud ettevõtted (ehkki mõnel juhul võib ühe ettevõtte mõju kohalikule keskkonnale ja kogukonnale olla väga suur), kuivõrd nende üldine sektoriteülene koosmõju.

Selged märgid näitavad, et paljud tööstusharud liiguvad puhtama tootmisprotsessi poole, et muu hulgas vastata kliimamuutusega kaasnevatele nõudmistele – tuleb tagada, et VKEd ei jääks selles valdkonnas teistest maha. VKEd seisavad silmitsi teistsuguste ja vahel suuremate väljakutsetega kui suured ettevõtted ning keskkonnamõjudega tegelemisel ja keskkonnavalaste õigusaktide järgimisel peavad nad lahendama spetsiifilisi probleeme.

2. VKED JA KESKKONNAPOLIITIKA

VKEd ei ole tihti täiel määral teadlikud oma tegevuse keskkonnamõjudest. Enamik neist (mõningate uuringute kohaselt 75–90 %⁴) arvab, et nende tegevus keskkonda ei mõjuta. Seetõttu ei ole enamik neist võtnud kasutusele mingeid praktilisi meetmeid oma keskkonnamõju vähendamiseks ja kõigest kuuel protsendil on olemas keskkonnajuhtimissüsteem. Tõendite põhjal on näha, et kuigi keskkonnajuhtimissüsteeme ja -vahendeid kasutatakse VKEdes harvem kui suuremates ettevõtetes (osaliselt väliskontrollide kulude tõttu), toob nende rakendamine tavaliselt väga palju kasu⁵. Mõnikord moodustavad VKEd osa suuremate ettevõtete tarneahelast. Sel juhul on väga oluline suuremate ettevõtete vastutus, et aidata VKEdel keskkonnanõudeid järgida.

Kuigi VKEde üldine keskkonnamõju on märkimisväärne, ei ole nad tihti seotud üldisemate ja tõhusamate keskkonnasüsteemide või õigusaktidega (näiteks saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli direktiiv⁶ või saastekvootidega kauplemise süsteem⁷). Selle põhjuseks on asjaolu, et

¹ Vt Brüsseli 8. ja 9. märtsi 2007. aasta Euroopa Ülemkogu eesistujariigi järeldused.

² VKEd on ettevõtted, milles on vähem kui 250 töötajat, mille aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilanss ei ületa kokku 43 miljonit eurot. VKE definitsiooni soovitus (2003/361/EÜ), 6.5.2003.

³ Komisjoni teatis „Kaasaegne VKE-poliitika majanduskasvu soodustamiseks ja tööhõive suurendamiseks” KOM(2005)551 (lõplik).

⁴ Vt nt SME-nviroonment 2005 (VKEd ja keskkond 2005), <http://www.netregs.gov.uk>.

⁵ Vt A Comparative Analysis of the Environmental Management, Performance and Innovation of SMEs and Larger Firms based on the OECD database („VKEd ja suuremate ettevõtete keskkonnajuhtimise, tulemuslikkuse ja uuenduste võrdlev analüüs OECD andmebaasi põhjal”), Julien Labonne, 07/2006.

⁶ Nõukogu 24. septembri 1996. aasta direktiiv 96/61/EÜ.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ.

VKEd jäävad tihti kõnealuste vahendite, mis keskenduvad üksikutele tähtsatele saasteallikatele, rakendamise käivituskünnisest allapoole. VKEde suhtes kohaldatavate keskkonnakaitsealaste õigusaktide kohta kalduvad VKEd arvama, et nad vastavad õigusaktide nõuetele ning täieliku vastavuse tulemus on sageli pigem kontrollimisel põhineva välistegevuse tulemus, kui pidev protsess õigusnõuete täitmise jälgimisel.⁸ Samas ei ole VKEdel sageli vajalikke õiguslaseid pädevusi ja keskkonnateadmisi keskkonnakaitsealaste õigusaktide mõistmiseks.

Selline olukord on soovimatu peamiselt kolmel põhjusel.

- (1) Arvestades keskkonna- ja energiapoliitika hiljutist arengut võib VKEdel jääda saamata majanduslik tulu võimalustest, mida pakub parem keskkonnajuhtimine (nt energiatõhusus ja ressursside tõhusam kasutamine või parem tootmisprotsessi ja toodete juhtimine) ning keskkonnahoidlik uuendus.
- (2) Kui VKEd ei ole teadlikud oma tegevuse keskkonnamõjudest ning enda kohta kehtivatest keskkonnavalastest õigusaktidest, võib nende tegevus kujutada olulist ohtu keskkonnale ning kahjustada ühenduse keskkonnakaitsemeetmeid.
- (3) VKEde keskkonnamõjud koos nende vähese teadlikkuse ja õigusaktide vähese järgimisega võivad põhjustada suuremat riski töötajate tervisele ja ohutusele (kokkupuude kemikaalidega, õhusaaste jms).

3. ÖKOTÕHUSAMATE VKEDE VÄLJAKUTSED

Nii uuringute tulemused kui ka küsitletud sidusrühmad on ühel meelel põhiliste takistuste suhtes, millega VKEd keskkonnavalaste õigusaktide järgimisel ning keskkonnavalaste täienduste tegemisel üldiselt kokku puutuvad. Need takistused on:

- teadlikkuse puudumine ja keskkonnaprobleemide, -mõjude ja riskide mittetundmine;
- teadmatus võimalikust tulust, mida toovad keskkonnajuhtimissüsteemid ja olelustersüklil põhinev mõtteviis;
- ebapiisav juurdepääs asjakohasele keskkonnavalasele teabele, vahenditele ja koolitusele ning nende ebapiisav kättesaadavus kohalikul tasandil;
- piiratud rahalised ja inimressursid ning teadmised õigusaktide järgimiseks;
- suhteliselt lühikese perspektiiviga plaanimine ettevõtte tasandil;

Keskkonnapoliitikaga on seotud veel kaks elementi, mis takistavad keskkonnateema ja VKEde põhitegevuse lõimimist:

⁸ R. Fairman & C. Yapp, *Making an impact on SME compliance behaviour: An evaluation of the effect of interventions upon compliance with health and safety legislation in SMEs* („VKEde mõjutamine õigusaktide järgimisel: hinnang tervishoiu ja ohutuse alaste õigusaktide järgimiseks VKEdes tehtud sekkumistegevuse tulemustele”), Londoni Kings College’i uuringuaruanne 366, tervishoiu- ja ohutuse täitevasutusle (Health and Safety Executive), 2005.

- keskkonnakäitumist juhivad tavaliselt õigusaktid või avalikkuse surve;
- keskkonnasõbralikul käitumisel on vähe turustiimuleid ja vähene tunnustus.

Euroopa VKEde alase poliitika edu sõltub eelkõige liikmesriikide tegevusest, kuna ettevõtluspoliitika ja ettevõtete tasandil teostatav keskkonnapoliitika on põhiliselt nende pädevuses. Euroopa Komisjoni roll kooskõlas kaasaegse VKE-poliitikaga on aidata VKEde kasutusele võtta säästvaid tootmis- ja ettevõtlusmudeleid. Selle protsessi oluline osa on tagada, et ühenduse keskkonnavalaste õigusaktide eesmärged ei kahjusta nende vähene järgimine. Komisjon toetub selleks edukatele riiklikele ja piirkondlikele kogemustele ning hõlbustab ja toetab kõikjal ELis abialgatuste arendamist õigusaktide järgimiseks.

Seetõttu kavatseb Euroopa Komisjon käesoleva programmiga jätkata järgmiste eesmärkide elluviimist:

- suurendada VKEde vastavust keskkonnavalastele õigusaktidele, seejuures:
 - vähendades VKEde keskkonnamõju ja parandades nende keskkonnategevuse tulemuslikkust, ning
 - tagades keskkonnavalaste õigusaktide ühtlustatud rakendamise ja luues VKEdele võrdsed võimalused siseturul;
- tõsta VKEde ökotõhusust (energia, ressursid) sobivate keskkonnanjuhtimissüsteemide ja muude vahendite abil;
- tõsta keskkonnapoliitika kulutasuvust, vähendades VKEde halduskulusid ja vabastades nõnda vahendeid õigusaktide järgimise tõhustamiseks;
- tõsta VKEde keskkonnahoidlike uuenduste hulka ja konkurentsivõimet.

4. POLIITILINE KONTEKST

Kõnealune programm on ette nähtud ühenduse kuuenda keskkonnavalase tegevusprogrammiga, milles tehti ettepanek „töötada välja nõuetele vastavuse abiprogramm, millega abistatakse eelkõige väikseid ja keskmise suurusega ettevõtteid”⁹. Sellist nõuetele vastavuse programmi käsitati ühe strateegilise lähenemisviisina tegevusprogrammi eesmärkide saavutamiseks ja sellise põhimõtte rakendamiseks, et keskkonnavahendite peaks olema seotud pigem keskkonnaprobleemi laadi ja ulatusega kui ettevõtte suurusega.

Kõnealune teatis aitab samuti kaasa Lissaboni eesmärkide täitmisele. Uuendatud Lissaboni strateegias on öeldud: „Püsiva edu saavutamiseks peab Euroopa Liit tegelema mitmete ressursside ja keskkonnavalaste küsimustega, mis unarusse jäetult hakkaksid edasist kasvu pidurdama. Sellest sõltub arengu jätkusuutlikkus. Euroopal tuleb sellele reageerida ning olla oma tootmise ja tarbimise jätkusuutlikumaks muutmisega teistele eeskujuks”¹⁰. See väljendab ka komisjoni võetud kohustust töötada parema õigusloome nimel, et lihtsustada ja parandada

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuli 2002. aasta otsuse nr 1600/2002/EÜ artikli 3 lõige 5.

¹⁰ KOM(2005) 24.

õiguskeskkonda, suurendada nõuete mõistmist ja vähendada liigset halduskoormust. See on kooskõlas ka komisjoni kaasaegse VKE-poliitika eesmärkidega.

5. TEGEVUSKAVA

Täitetoimingud on vajalikud, kuid nad ei ole piisavad, et tagada keskkonnanõuete täitmist, sest selle tagajärjel muudavad kontrollitud VKEd vaid harva oma käitumist püsivalt. Asjakohane kirjandus ja juhtumiuuringud tõendavad, et tulemuste saavutamiseks tuleks kasutada järgmisi meetmeid üheskoos: hästi koostatud eeskirjad, kättesaadavad keskkonnavalased vahendid, haridus ja teadlikkuse tõstmine, kohapealsed kontrollid koos olemasolevate probleemide määratlemisega, suunatud teave ning hea tava levitamine.

Seepärast soovitatakse mitmeid meetmeid, mis on jaotatud järgmisteks teemadeks, alates pigem struktuurilistest algatustest ning liikudes edasi sihtotstarbeliste meetmeteni¹¹.

- (1) ***Parem õigusloome poliitika väljakujundamisel ja rakendamisel***, et VKEde jaoks lihtsustada ja viia miinimumini nõuete täitmisega seotud halduskoormust ning vabastada vahendeid nõuete täitmise parandamiseks.
- (2) ***Hõlpsamini kättesaadavad individuaalselt kohandatud keskkonnajuhtimissüsteemid***, et lõimida keskkonnateema ühtlaselt ja kulutõhusalt VKEde põhitegevusega.
- (3) ***Sihipärane finantsabi ja mitmeaastane finantsprogramm***, et edendada ja toetada riigiasutuste või ettevõtluse toetusvõrgustike algatusi, mis on suunatud säästvale tootmisele VKEdes.
- (4) ***VKEdele suunatud kohaliku keskkonnavalase teadmistebaasi loomine***, et lahendada oskusteabe puudumise probleem ettevõtte tasandil.
- (5) ***Tõhusam teabevahetus ja paremini suunatud teavitamine***, et täita spetsiifilisi teabelünki.

5.1. Parem õigusloome poliitika väljakujundamisel ja rakendamisel, et lihtsustada ja viia miinimumini nõuete täitmisega seotud halduskoormust

Muudatused õigusaktide koostamises ja toimimises, mis teevad neid selgemaks ja kasutavad lihtsamaid viise samade keskkonnavalaste eesmärkide saavutamiseks, võivad mõnel juhul aidata VKEdel oma kohustusi hõlpsamini täita. Liikmesriigid ja EL peaksid koostama oma õigusakte nii, et nõuete täitmisega seotud halduskoormus oleks võimalikult väike ning VKEdel vabaneks ressursid nõuetele vastavuse ja keskkonnategevuse tulemuslikkuse parandamiseks. Komisjoni ja liikmesriikide parema õigusloome algatus aitab eriti VKEsid nõuete täitmisel¹².

¹¹ Kõnealuste meetmete toetamiseks esitab komisjon käesoleva teatise lisas valiku nõuete täitmise abistamisega seotud headest tavadest 15 liikmesriigis või OECD riikides. Juhtumiuuringud sisaldavad hinnangut nii algatuste tõhususe kui ka mujale ülekandmise võimaluse kohta, pakkudes riigiasutustele ja ettevõtluse toetamise organisatsioonidele mitmeid konkreetseid näiteid.

¹² Vt http://ec.europa.eu/governance/better_regulation.

- **Halduskulude vähendamine ELi, riiklikul ja piirkondlikul tasandil.** Komisjon vaatab läbi kõik oma õigusaktid, et teha kindlaks, kus saab vähendada tarbetuid kulusid seoses VKEdelt teabe nõudmisega. Liikmesriigid peaksid sellesse tegevusse andma oma panuse. Kulusid saab riiklikul tasandil tihti vähendada, vältides mitmekordseid teabenõudeid, kasutades infotehnoloogilisi lahendusi ja valikumeetodeid ning lihtsustades lubade andmise menetlusi või teabe esitamise viisi. Uurida tuleks ka ühtsete teenuspunktide kasutamist lubade andmise ja muude reguleerivate menetluste puhul.
- **Hea/parima tava väljaselgitamine ja levitamine ELis.** Ekspertühma „BEST” aruandes kirjeldatakse 76 näidet 24 riigis võetud konkreetsetest meetmetest¹³. Olemasoleva võrgustiku ja aruandega on loodud süsteem keskkonnanalaste õigusaktide kulutõhusama rakendamise toetamiseks.
- **Koostöö rakendusastutustega.** Keskkonnanalaste õigusaktide rakendamise ja nende järgimise parandamiseks kavatses komisjon jätkata koostööd võrgustikuga IMPEL.¹⁴ Võrgustik IMPEL aitab eelkõige kaasa keskkonnajärelevalve miinimumnõuete alase soovitusel¹⁵ läbivaatamisele, kasutades oma praktilisi kogemusi seoses VKEde vajaduste ja piirangutega.
- **VKEde sidusrühmade kaasamine poliitika kujundamisse ja rakendamisse.** ELi poliitika ja õigusaktide mõju hindamise sisesuuniste uuendatud versioonis tugevdas komisjon VKEde osakaalu. Komisjon suurendab ka VKEde sidusrühmade rolli nii poliitika kujundamisel kui ka rakendamisel, et VKEde nõudmised oleks piisavalt kajastatud ning loodud vajalikud erimeetmed lihtsustamaks uute keskkonnanäeskirjade rakendamist¹⁶.

5.2. Hõlpsamini kättesaadavad individuaalselt kohandatud keskkonnajuhtimissüsteemid VKEdele

Keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamisel ja keskkonnaküsimuste alase vastutuse selgel määramisel on palju positiivsem mõju ettevõtte keskkonnategevusele kui üksikul inspeksioonil või vastavuskontrollil. Lisaks Euroopa keskkonnanalasele juhtimis- ja auditeerimissüsteemile (EMAS) on viimastel aastatel loodud veel mitu keskkonnajuhtimissüsteemi, et vastata sektorispetsiifilistele vajadustele ning äritegevuse keerukuse tasemele või keskenduda üksikutele keskkonnanäaspektidele. Need algatused pakuvad VKEdele sobivalt mitmekülgset keskkonnasüsteemide valikut, mille rakendamine on vabatahtlik. Kui riigiasutused tunnustavad sertifitseeritud keskkonnajuhtimissüsteemi kui alternatiivi kontrollimisele, on vaja harvem teostada kontrole ja koostada aruandeid. See vähendab halduskoormust ja innustab kindlasti VKEsid keskkonnajuhtimissüsteemi kasutusele võtma. Rangete nõudmiste ja läbipaistvuse tõttu pakub EMAS riigiasutustele

¹³ Ekspertühma „BEST” 2006. aasta aruanne „Reducing Burdens on Industry: Simplifying the Implementation of Environmental Regulation” („Koormuse vähendamine tööstuses: keskkonnaõiguse rakendamise lihtsustamine”);

¹⁴ http://ec.europa.eu/enterprise/environment/index_home/best_project/intro.htm.

¹⁵ Keskkonnaõiguse rakendamise ja jõustamise Euroopa võrgustik (IMPEL); <http://ec.europa.eu/environment/impel>.

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu soovitus 2001/331/EÜ.

¹⁶ Hea näide on uus kemikaalidealane määrus „REACH” (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1907/2006, 18.12.2006), millega valmistatakse liikmesriikidele ette hulk praktilisi soovitusi spetsiaalselt VKEdele ettenähtud „REACH” teabekeskuste loomise kohta.

reaalseid garantiisid. Praegu tegeletakse EMASi läbivaatamisega, et muuta see töökindlamaks ja usaldusväärsemaks keskkonnategevuse tulemuslikkuse ja õigusaktidele vastavuse suhtes.

Kuigi EMASi süsteem on kavandatud kasutamiseks mis tahes suurusega organisatsioonides, võetakse süsteemi rakendamise hõlbustamiseks VKEdes lühikeses ja pikemas perspektiivis järgmisi erimeetmeid.

- Komisjon edendab ja toetab partnerlust avaliku ja erasektori (konsortsiumide või koordineerimisasutuste) vahel ning muid algatusi, et innustada **EMASi kasutamist** VKEde **tööstusklastrites või tööstuspiirkondades**, kasutades spetsiaalselt klastritele või tarneahelatele suunatud lähenemisi. Kõnealused lähenemisviisid vähendavad osalevate VKEde konsultatsiooni- ja auditeerimis- või kontrollikuluseid ning lihtsustavad osalejatevahelist teadmiste ja kogemuste jagamist, innustades ühtlast keskkonnapoliitika rakendamist klasteris.¹⁷
- Juba olemasolevaid vahendeid EMASi rakendamiseks VKEdes, näiteks abivahendit „**EMAS-Easy**”, arendatakse edasi ning kohaldatakse ulatuslikumalt projektidele kõigis ELi liikmesriikides. „EMAS-Easy” pilootfaas on juba läbitud uutes ELi liikmesriikides ning see näitas, et täielik EMASi registreerimine on mikroettevõtetes kergesti teostatav.
- Läbivaatamise ühe osana on komisjonil kavas vähendada EMASi halduskoormust, mis on eriti kasulik VKEdele. EMAS peaks muutuma **kergemini kättesaadavaks, arusaadavamaks ja tõhusamaks, vähendades bürokraatiat**, kuid säilitades samas süsteemi kvaliteeti. Samuti tuleks tõsta selle „**väljapaistvust**” komisjoni ja liikmesriikide teostatava tõhusama tutvustamise kaudu, mis ühtlasi teeks sellest huvipakkuva turundusvahendi registreeritud VKEdele. Lisaks on kavas julgustada liikmesriike pakkuma **registreeritud VKEdele stiimuleid**.

5.3. Sihipärane finantsabi ja mitmeaastane finantsprogramm säästvaks tootmiseks VKEdes

Teine võimalus, kuidas aidata VKEdele keskkonnanalaseid õigusakte kulutõhusamalt järgida ning üldiselt arendada nende keskkonnategevuse tulemuslikkust, on levitada parima saadaoleva tehnika kasutamist ning propageerida uuenduslikke tehnoloogiaid ja tavasid. Seda laadi investeeringuteks vajavad VKEd avalikke stiimuleid ning abi uurimisprogrammides või muudes uuenduslikke keskkonnatehnikaid toetavates programmides osalemiseks.¹⁸

Euroopa uue eelarvega aastateks 2007–2013 määrati eraldi rahastamine VKEdele ja keskkonnapoliitikale. Subsidiaarsuse põhimõttest tulenevalt on liikmesriikidel ja piirkondlikel asutustel tihti eriline roll nende haldamisel. Peamised rahastamisallikad on esitatud järgnevas loetelus.

- Ettepanud „**LIFE+**” **määrusega** on koostatud aastateks 2008–2013 **mitmeaastane programm** mahuga viis miljonit eurot, mille eesmärk on toetada keskkonnanõuete täitmise abimeetmeid VKEdele, hõlmates enamikku punktides 5.2, 5.4 ja 5.5 kirjeldatud meetmetest. Toetatavad tegevused võivad olla näiteks klastrite koordineerimisasutuste loomine EMASi registri jaoks, piirkondlikud nõuete täitmise abiprogrammid, mis pakuvad

¹⁷ Pilootprojektid on juba edukalt läbi viidud. Vt näiteks: <http://www.life-pioneer.info>.

¹⁸ Vt ELi keskkonnatehnoloogia tegevuskava: <http://ec.europa.eu/environment/etap>.

VKEdele tasuta või hõlpsamini kättesaadavad keskkonnaauditid ja juhiseid, sektorispetsiifilise teavitamise algatused, ettevõtlustoetuse võrgustike VKEdele suunatud keskkonnakoolitus jms.

- **Ühtekuuluvuspoliitikaga aastateks 2007–2013 loodud uute vahenditega** antakse liikmesriikidele olulisi rahalisi vahendeid keskkonnakaitsesse investeerimiseks, seda eriti VKEde jaoks. Järgides Lissaboni prioriteete ja põhimõtet lõimida keskkonnakaitsenõuded ühenduse poliitika ja tegevuse määratlemisse ja rakendamisse¹⁹, tuleb suur osa VKEde keskkonnaalasest rahastamisest struktuurifondidest. Uue **Euroopa Regionaalarengu Fondi** ja **Ühtekuuluvusfondi**²⁰ esmatähtsate kulutuste ühe kategooriana märgitakse „VKEde abistamist keskkonnasõbralike toodete ja tootmisprotsesside edendamisel (tõhusate keskkonnajuhtimissüsteemide kasutuselevõtmine, reostuse ennetamise tehnoloogia omaksvõtt ja kasutamine, puhaste tehnoloogiate lõimimine ettevõtte tootmisel)”. Ka uue **Euroopa Sotsiaalfondi**²¹ eesmärkide hulka kuulub VKEde „keskkonnasõbralike tehnoloogiate ja juhtimisalaste oskuste” koolitamine ja teavitamine. Liikmesriikidel tuleks oma programmidokumentides ja ELi struktuurifondide rakendamisel aastatel 2007–2013 eraldada olulisi ja piisavaid vahendeid kõnealuste eesmärkide täitmiseks, kohaldades piirkondlikul tasandil kõige sobivamaid I ja II lisas loetletud häid tavasid.
- Keskkonnainvesteeringud on üks peamisi abistamise valdkondi ka uues algatuses **JEREMIE (Euroopa ühisressursid mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetele)**²², mis alustab tegevust 2007. aastal ning võimaldab liikmesriikidel kasutada struktuurifonde VKEdele (piirkondlike) rahaliste vahendite loomiseks, hõlmates nõuandeid ja tehnilist abi, omakapitali ja riskikapitali ning tagatisi.
- Praegu kasutusel olevad **keskkonnakaitsesks antava riigiabi suunised** võimaldavad liikmesriikidel anda VKEdele ülemineku- ja investeeringuabi ühenduse keskkonnapoliitika standarditega vastavusseviimiseks. Suunistega on lubatud ka investeeringuabi keskkonnastandarditega seotud edasiarendusteks ning investeeringuteks energiasäästmiseks.²³ Keskkonnaabi suuniseid uuendades hindab komisjon, kas olemasolevate standarditega vastavusseviimise abi asemel tuleks pigem anda abi varaseks vastavusseviimiseks ühenduse tulevaste standarditega, innustades nõnda VKEde ennetavat käitumist keskkonnaeeskirjade järgimisel.
- **Konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogramm aastateks 2007–2013 (CIP)**²⁴ loodi ühenduse konkurentsivõime ja uuendussuutlikkuse tõstmiseks ning selles pannakse

¹⁹ Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikkel 6.

²⁰ Nõukogu 11. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1083/2006 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1080/2006.

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1081/2006.

²² Vt http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/2007/jjj/jeremie_en.htm.

²³ VKEdele saab anda abi nõuande- või konsultatsiooniteenuste eest keskkonnavaldkonnas vastavalt 12. jaanuari 2001. aasta määrusele (EÜ) nr 70/2001, kohaldades EÜ asutamislepingu artikleid 87 ja 88 väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele antava riigiabi suhtes. Keskkonnaalase koolitustegevuse abi on lubatud kooskõlas komisjoni 12. jaanuari 2001. aasta määrusega (EÜ) nr 68/2001, kohaldades EÜ asutamislepingu artikleid 87 ja 88 koolitusabi suhtes. Kuni 200 000 euro suurune abi, mida antakse mis tahes kolmeaastaseks ajavahemikuks kooskõlas komisjoni 15. detsembri 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 1998/2006, kohaldades asutamislepingu artikleid 87 ja 88 vähese tähtsusega abi suhtes, ei käsitata riigiabina.

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 2006. aasta otsus nr 1639/2006/EÜ.

suurt rõhku VKEdele, kes hakkavad kas otseselt või kaudselt olema programmi põhilised kasusaajad. Konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi alla kuulub ettevõtluse ja uuendustegevuse allprogramm, mille eesmärk on hõlbustada juurdepääsu VKEde alustamise ja kasvu rahastamisele ning millega suunatakse 430 miljonit eurot keskkonnahoidliku uuendustegevuse alasteks investeeringuteks. Euroopa aruka energia allprogrammiga (*Intelligent Energy Europe*, IEE) suunatakse 727 miljonit eurot energiatõhususe ja taastuvenergiaga seotud projektidele.

- Seoses mitmete uute või oluliselt muudetud ELi finantsvahendite käivitamisega aastateks 2007–2013 annab Euroopa Komisjon välja **käsiraamatu** (nii elektroonilisel kui ka trükitud kujul), milles tutvustatakse VKEde keskkonnanõuete täitmist ja keskkonnategevuse tulemuslikkuse parandamist soodustavate projektide **uusi rahastamisvõimalusi**.

5.4. VKEdele suunatud kohaliku keskkonnaalase teadmistebaasi loomine

VKEdel peaks olema võimalik leida kohalikke eksperte, kes vastavad küsimustele ning tutvustavad VKEdele nende kohustusi ja võimalusi seoses keskkonnapoliitikaga. See eemärk püütakse saavutada järgmiste meetmetega.

- **2007. aastal** korraldab komisjon **liikmesriikides** esimese **suutlikkuse tõstmise seminaride seeria**, et VKEde abistamiseks alustada ettevõtlust toetavate organisatsioonide (ettevõtjate ühendused, kaubanduskojad, euroinfokeskused, vald- või piirkondlikud organisatsioonid) keskkonnaekspertide võrgustiku loomist kõikjal, kus vaja. Seminaride käigus tutvustatakse põhiliselt allikaid, kust leida asjakohast teavet, tutvustades nii õigusnõudeid kui ka parema keskkonnategevuse tulemuslikkuse kasulikkust. Lisandub ka koolitusmoodul VKEde abistamise kohta (reageeriv lähenemine) ja nende kaasamise kohta keskkonnapoliitikasse rohkem kui lihtsalt nõuete täitmise tasemel (ennetav lähenemine).
- **Euroinfokeskuste võrgustik ning alates 2008. aastast tegutsema hakkav uus ettevõtluse ja uuendustegevuse toetusvõrgustik, mis lõimib euroinfokeskuste teenused ja innovatsiooni levikeskused (IRC)**, toetavad komisjoni pingutusi asjakohase kohaliku keskkonnaalase teadmistebaasi loomisel ja programmi meetmete rakendamisel alljärgneva tegevuse kaudu²⁵.
 - (a) Riiklike ja eraõiguslike organisatsioonide, VKEde ühenduste ja piirkonna, sektori või klatri organisatsioonide partnerluse soodustamine, aidates VKEdele täielikult ära kasutada programmi pakutavaid eeliseid ning aidata neil kõige kulutõhusamalt järgida ELi õigusakte, suurendades oma ökotõhusust ja keskkonnaalast uuendussuutlikkust.
 - (b) Ennetav töö VKEdega, et tutvustada nendega seotud olemasolevaid või uusi keskkonnaalaseid õigusakte, kasutades kõige tõhusamaid meetodeid, sealhulgas külastusi kohapeal, veebilehti, teabelehti ja seminare, et tõsta teadlikkust keskkonnamõtjude ja sobiva keskkonnajuhtimissüsteemi kasulikkuse kohta.

²⁵ Vt konkursikutse (ENT/CIP/07/0001) „Services in support of business and innovation” („Ettevõtluse ja uuendustegevuse toetamise teenused”).

5.5. Tõhusam teabevahetus ja paremini suunatud teavitamine

Keskkonnaküsimuste alane üldine teadlikkuse puudumine VKEde hulgas on vaieldamatu tõsiasi²⁶. On selge, et selle probleemiga tuleb tegeleda, et kindlustada parem õigusaktide tundmine ja selle tulemusena ka nende parem järgimine. Turvalisuse, tervishoiu ja keskkonnaga seotu, kui seda üldse teadvustatakse, piirdub ilmsete ja üsna kindlate ohtudega.

- Komisjon loob uue **mitmekeelse veebilehe**, mis on seotud VKEde portaaliga²⁷ ja millest peaks saama **VKEde toetusvõrgustikele põhiline teabeallikas ELi keskkonnapoliitika ja VKEde kohta** ning millega on seotud teadlikkuse tõstmise kampaania. Veebileht sisaldab üldteavet olemasolevate ja tulevaste VKEsid puudutavate keskkonnavalaste õigusaktide kohta, kuid keskendub eelkõige VKEsid huvitavatele küsimustele, nagu rakendamine, olemasolevad juhtimismehhanismid, rahastamisvõimalused, heade tavade valik sektorite ja geograafiliste kriteeriumide kaupa, koolitusvõimalused, hiljuti LIFE-keskkonna (LIFE III) kaudu rahastatud VKEde säästva tootmise alaste näidisprojektide olulised tulemused ja lingid riiklikele algatustele või muudele teabeallikatele.
- Komisjon arendab välja **tegevussuunised, et juhendada VKEsid samm-sammult** nende peamiste keskkonnamõjudega tegelemisel, milleks on energiatarbimine, jäätmetootmine, kemikaalide käitlemine, õhusaaste ning vette ja maapinda eralduvad saasteained. Kõnealune abivahend rakendab järkjärgulist lähenemist, mille keerukuse tase tõuseb vastavalt ettevõtte valdkonnale, suurusele ja vajadustele, ning kasutab lihtsat, mittetehnilit keelt.

6. Kokkuvõte ja edasine tegus

Käesoleva programmi ja selle rakendamist kontrollib komisjon korrapäraselt koostöös liikmesriikidega, kasutades liikmesriikide määratud **riiklike kontaktpunktide „VKEde ja keskkond“** võrgustikku. Iga-aastastel koosolekutel kontrollitakse programmi rakendamist, vahetatakse teadmisi ja kogemusi ning juhendatakse komisjoni selles valdkonnas tehtavate uute algatuste osas.

Komisjon on võtnud endale käesoleva programmi rakendamise kohustuse. „VKEde keskkonnategevuse tulemuslikkuse ja ökotõhususe parandamine” kuulub samuti teatise „Kaasaegne VKE-poliitika majanduskasvu soodustamiseks ja tööhõive suurendamiseks” prioriteetide hulka. Komisjon palub liikmesriikidel, Euroopa Parlamendil ja nõukogul:

- käesolev programm heaks kiita ja soodustada selle kiiret rakendamist riiklike rakenduskavade kaudu;
- kavandada aastaks 2010 esimene komisjoni ja liikmesriikide poolt ühiselt teostatav programmi rakendamise hindamine, mis sisaldaks üksikasjalikku teavet nõuete täitmiseks võetud abimeetmete kohta, andmeid VKEde panuse kohta keskkonnaprobleemidesse, andmeid VKEde keskkonnavalaste õigusaktide järgimise määra kohta ning soovitusi tulevaseks tegevuseks.

²⁶ Näiteks 70 % Prantsusmaa VKEdest tunnistab, et neil puudub teave või on vähe teavet olemasolevate keskkonnavahendite kohta (keskkonnajuhtimissüsteemid, energiasertifikaadid, maksusoodustused jms) [ADEME 6.2.2007] ja 95 % Ühendkuningriigi VKEdest teatab, et sooviksid saada enam teavet/suuniseid keskkonnaküsimuste kohta [SME-nvironment 2005, Environment Agency].

²⁷ http://ec.europa.eu/enterprise/sme/index_en.htm